

Behörighet - Belgien



Obs. Nyligen ändrades ursprungsversionen på [fr](#) av den här sidan. Våra översättare håller på att översätta den nya sidan till svenska.
Översättningen till [en](#) är dock redan färdig.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?
- 2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?
 - 2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?
 - 2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?
 - 2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet
 - 2.2.2 Undantag från huvudregeln
 - 2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?
 - 2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?
 - 2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?
- 3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?



1 Ska jag väcka talan vid en allmän domstol eller vid en specialdomstol (t.ex. en arbetsdomstol)?

Ej tillämpligt.

2 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av allmän domstol, hur kan jag veta vid vilken domstol talan ska väckas?

2.1 Görs det skillnad mellan lägre och högre instanser bland de allmänna domstolarna (t.ex. distriktsdomstolar som lägre domstolar och regionala domstolar som högre domstolar), och på vilken nivå ska mitt mål i så fall prövas?

Inledning

Med hänsyn till de särskilda inslagen i det belgiska rättssystemet måste vi för tydlighetens skull behandla frågorna 1 och 2.1 tillsammans.

Man bör först skilja mellan full behörighet (ibland även kallad materiell behörighet) och geografisk behörighet.

Varje talan rör en sak och har i många fall även ett penningvärde. Lagstiftaren avgör omfattningen av den materiella behörigheten genom att närmare ange arten och storleken av de yrkanden som domstolen får pröva.

I detta informationsblad beskrivs full behörighet i svaret på frågorna 1 och 2.1.

Ingen domstol har behörighet över hela Belgiens territorium. Enligt lagen är landet uppdelat i domstolsområden (underdistrikt, distrikt osv.). Varje domstol har endast behörighet i sitt geografiska område. Detta kallas geografisk behörighet. En beskrivning av detta hittar du i svaret på fråga 2.2.

Full behörighet: Förstainstansrätten (*Rechtbank van eerste aanleg/Tribunal de première instance*).

Domstolen i första instans har så kallad full behörighet. Det innebär att denna domstol, till skillnad från andra rättsinstanser, kan pröva alla mål, även de som faller inom andra rättsinstansers behörighetsområde.

I artikel 568 i processlagen (*Gerechtig Wetboek/Code judiciaire*) föreskrivs att domstolen i första instans ska pröva alla yrkanden utom de som inges direkt till appellationsdomstolen eller kassationsdomstolen. Domstolen i första instans har således en villkorad full behörighet, eftersom svaranden kan bestrida domstolens behörighet på grunden att en annan domstol har särskild behörighet. Domstolen i första instans har dessutom ett antal exklusiva befogenheter. Ett antal olika tvister ska hänskjutas till sådan domstol även om tvisteföremålets värde är mindre än 2 500 euro, till exempel tvister som rör personers status.

Övriga domstolar:

Här följer en förteckning över andra rättsinstanser och en kort beskrivning av deras materiella behörighet.

a) Fredsdomare (*Vrederechter/Juge de la paix*)

Enligt artikel 590 i processlagen faller alla anspråk på mindre än 2 500 euro inom fredsdomarens behörighet, förutom de anspråk som uttryckligen har tilldelats en annan domstol. Förutom denna generella behörighet har fredsdomaren ett antal särskilda befogenheter (se artiklarna 591, 593 och 594 i processlagen) och exklusiva befogenheter (artiklarna 595 och 597), oberoende av tvisteföremålets storlek. Exempel på sådan särskild behörighet är tvister om leasing, samägande, servitut och underhållsbidrag. Fredsdomaren har också befogenhet att upprätta adoptionshandlingar och edliga intyg. Brådskande ärenden om expropriationer och förseglingar hör också till fredsdomarens exklusiva behörighet.

b) Polisdomstol (*Politie rechtbank/Tribunal de police*)

Enligt artikel 601a i processlagen prövar polisdomstolen alla yrkanden om ersättning för skador till följd av trafikolyckor, oberoende av belopp. Detta är en exklusiv behörighet.

c) Handelsdomstol (*Rechtbank van koophandel/Tribunal de commerce*)

Enligt artikel 573 i processlagen prövar handelsdomstolen i första instans sådana tvister mellan näringsidkare som rör handlingar som lagen behandlar som kommersiella transaktioner och som inte faller under fredsdomarens allmänna behörighet eller under polisdomstolarnas behörighet.

En person som inte är näringsidkare kan också välja att väcka talan vid handelsdomstol, men en näringsidkare kan inte väcka talan vid handelsdomstol mot en person som inte är näringsidkare. Handelsdomstolen prövar även tvister som rör växlar och skuldebrev om tvistebeloppet är större än 2 500 euro.

Förutom dessa allmänna befogenheter har handelsdomstolen även ett antal särskilda och exklusiva befogenheter. De särskilda befogenheterna anges i artikel 574 i processlagen. Det är till exempel fråga om tvister som berör handelsföretag och sjöfartsmål (inhemsk sjöfart). I artikel 574.2 i processlagen beskrivs handelsdomstolens exklusiva befogenheter: yrkanden och tvister som är en direkt följd av konkurs och ackordsuppgörelser enligt konkurslagen av den 8 augusti 1997 och lagen om företags kontinuitet av den 31 januari 2009, där förutsättningarna för den lösning på tvisten som domstolen kommer fram till finns i den särskilda rätt som reglerar konkurs och ackordsuppgörelser.

d) Arbetsdomstol (*Arbeidsrechtbank/Tribunal du travail*)

Arbetsdomstolen är den främsta specialdomstolen och de flesta av dess befogenheter är särskilda. Befogenheterna beskrivs i artikel 578 och följande artiklar i processlagen och avser

- arbetsrättsliga tvister,
- arbetsplatsolyckor och yrkesskador, samt
- socialförsäkringstvister.

Arbetsdomstolen har exklusiv behörighet att ålägga de administrativa påföljder som föreskrivs i de lagar och förordningar som det hänvisas till i artiklarna 578–582 i processlagen, i lagen om administrativa böter vid brott mot vissa socialförsäkringslagar och yrkanden avseende skuldförvaltningsordningar.

e) Domstolarnas ordförande – interimistiska förordnanden

I artiklarna 584–589 i processlagen föreskrivs att ordförandena för domstolarna (dvs. domstolar i första instans, handelsdomstolar och arbetsdomstolen) i brådskande fall får förordna om interimistiska åtgärder i frågor som faller under domstolens behörighet. Förutsättningar för sådana förordnanden är att saken är brådskande och att förordnandet endast är provisoriskt och därmed inte påverkar utgången i målet. Exempel på sådana förordnanden är beslut om sakkunnigutredningar, hörande av vittnen osv.

f) Domstolar som beslutar i säkerhetsfrågor (*beslagrechter/juge des saisie*) (se avsnitt 1395 i processlagen)

Alla yrkanden som rör säkerhetsåtgärder före rättegång, verkställighetsmetoder och nämnden för underhållstvister enligt lagen av den 21 februari 2003 om inrättande av en nämnd för underhållstvister inom FPS Finance tas upp inför domstolar för säkerhetsfrågor.

g) Ungdomsdomstol (*Jeugdrechtser/Juge de la jeunesse*)

Även om frågor som rör ungdomsskydd omfattas av gemenskapernas (dvs. de enheter som tillsammans utgör den federala staten Belgien) behörighet, är organisationen av ungdomsdomstolarna ändå en federal fråga. Den regleras av den federala lagen om ungdomsskydd av den 8 april 1965. Ungdomsdomstolen är en avdelning inom domstolen i första instans, som koncentrerar sig på ungdomsskyddsfrågor. Ungdomsdomstolen har dessutom behörighet i ett antal civilrättsliga frågor, till exempel godkännande av adoptioner och tvister mellan föräldrar angående föräldrans ansvar och umgängesrätt osv.

2.2 Territoriell behörighet (är domstolen i stad A eller domstolen i stad B behörig i mitt fall)?

2.2.1 Huvudregeln om territoriell behörighet

Det belgiska rättssystemet bygger på principen att käranden har en valmöjlighet. Den allmänna regeln anges i artikel 624.1 i processlagen. Normalt väcker käranden talan vid domstolen på den ort där svaranden eller en av svarandena har sin hemvist.

Vad gäller om svaranden är en juridisk person? En juridisk persons hemvist är den plats där den har sitt huvudsakliga verksamhetsställe, dvs. där företagets administrativa huvudkontor ligger.

2.2.2 Undantag från huvudregeln

Brödtext (vänster)

Skriv in svaret här. Ändra inte teckensnitt och teckenstorlek.

2.2.2.1 När kan jag välja mellan domstolen i den ort där svaranden bor och någon annan domstol?

I vissa fall kan käranden välja att väcka talan vid en annan domstol. En av de bestämmelser som beskriver den situationen är artikel 624.2–4 i processlagen. Förutom att väcka talan vid domstolen på den ort där svaranden eller en av svarandena har sin hemvist, kan käranden välja att väcka talan vid någon av följande domstolar:

- Domstolen på den ort där de omtvistade förpliktelseerna, eller en av dem, har uppstått eller där de har fullgjorts, håller på att fullgöras eller ska fullgöras.
- Domstolen på den ort som valts för fullgörandet av yrkandet.
- Domstolen på den ort där delgivningsmannen har talat med svaranden personligen, om varken svaranden eller en av svarandena (beroende på omständigheterna) har hemvist i Belgien eller utomlands.

Enligt rättspraxis gäller också att vid interimistiska förordnanden har ordföranden vid domstolen på den ort där beslutet ska verkställas geografisk behörighet.

Vad gäller underhållsbidrag föreskrivs i artikel 626 i processlagen att talan om sådana underhållskrav som avses i artikel 591.7 kan väckas vid domstolen på den ort där käranden har hemvist (dvs. den förälder som har rätt till underhållsbidraget).

Bestämmelserna i artiklarna 624 och 626 är dock kompletterande, vilket innebär att parterna kan avvika från dem. Parterna kan följaktligen avtala om behörig domstol i varje enskilt fall, vilket i sin tur innebär att en eventuell tvist endast kan tas upp av en viss domstol i första instans.

Det finns några undantag från regeln om valfrihet.

Lagen innehåller till exempel ett antal fall där käranden inte kan välja domstol. Dessa fall anges uttryckligen i artiklarna 627–629 i processlagen. Det gäller till exempel följande:

- Tvister om **anställningsavtal** (artikel 627.9): Behörig domstol är domstolen på den ort där gruvan, fabriken, arbetsplatsen, butiken eller kontoret ligger och, generellt, där företagets verksamhet bedrivs, där yrket utövas eller där företaget, föreningen eller sammanslutningen har sitt affärsställe.
- Yrkanden som rör **äktenskapsskillnad** eller **hemskillnad** på vissa grunder, eller omvandling av hemskillnad till äktenskapsskillnad (artikel 628.1): Behörig domstol är domstolen på den ort där makarna senast hade gemensam hemvist eller där svaranden har sin hemvist.

Valfriheten är dock inte helt begränsad i dessa fall heller. Artikel 630 i processlagen ger parterna möjlighet att under alla omständigheter komma överens om att avvika från lagens bestämmelser efter det att tvisten har uppstått. Avtal som ingås innan tvisten uppstår är dock automatiskt ogiltiga.

2.2.2.2 När måste jag välja en annan domstol än domstolen i den ort där svaranden bor?

I ett antal fall, som beskrivs i artiklarna 631–633 i processlagen, har en enda domstol exklusiv geografisk behörighet. Käranden har då inte något val och det går inte att avtala om behörig domstol, vare sig innan eller efter en tvist uppstår. Det är bland annat fråga om följande fall:

- Konkurs (artikel 631.1 i processlagen): Handelsdomstolen på den ort där näringsidkaren hade sitt huvudsakliga affärsställe eller, om det är en juridisk person, sitt huvudkontor, den dag då konkursansökan ingavs eller talan väcktes. Sekundär konkurs: Handelsdomstolen på den ort där konkursgäldenären har den relevanta anläggningen. Om det finns flera anläggningar är den domstol där ansökan först ingavs behörig.
- Ackordsuppgörelse (artikel 631.2 i processlagen): Behörig domstol är handelsdomstolen på den ort där gäldenären hade sitt huvudsakliga affärsställe eller, om det är en juridisk person, sitt huvudkontor, den dag då ansökan ingavs.
- Tvister som rör tillämpningen av skattelagen (artikel 632 i processlagen): Dessa tvister omfattas av behörigheten för den domare som är ordförande i appellationsdomstolen inom det område där det skattekontor ligger där skatten uppbärs eller ska uppbäras. Om tvisten saknar samband med indrivning av skatt är det domstolen i det område där det skattekontor som fattade det omtvistade beslutet ligger som är behörig. Om förhandlingarna förs på tyska ska förstainstansrätten i Eupen dock ha ensam behörighet.
- Yrkanden som avser säkerhetsåtgärder och verkställighetsmetoder (artikel 633): Domstolen på den ort där säkerhetsåtgärden vidtas, om inte annat föreskrivs i lag. När det gäller säkerhetsåtgärder gentemot en tredje man är behörig domstol domstolen på den ort där den berörda gäldenären har hemvist. Om gäldenärens hemvist inte är känt eller om han har hemvist utomlands, är domstolen på den ort där åtgärden verkställs behörig (se även artikel 22.5 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

2.2.2.3 Kan parterna själva utse en domstol som annars skulle vara obehörig?

Som sagt är bestämmelserna i artiklarna 624 och 626 dispositiva/kompletterande, vilket innebär att parterna kan avvika från dem. Parterna kan följaktligen avtala om behörig domstol i varje enskilt fall, vilket i sin tur innebär att en eventuell tvist endast kan tas upp av en viss domstol i första instans.

När det gäller artiklarna 627–629 i processlagen kan avtal om domstols behörighet inte ingås innan tvisten har uppstått. Av artikel 630 framgår emellertid att sådana avtal är tillåtna om de ingås efter det att en tvist har uppstått.

I de fall som beskrivs i artiklarna 631–633 i processlagen kan några avtal om domstols behörighet inte ingås.

3 Om målet är av sådan natur att det ska prövas av specialdomstol, hur kan jag veta vilken specialdomstol jag ska vända mig till?

Denna fråga besvaras i svaret på frågorna 1 och 2.

Länkar

Relevanta delar av processlagen: Justitieministeriet

- klicka på Législation consolidée/Geconsolideerde wetgeving
- välj Nature juridique/Juridische aard
- skriv i fältet Mot(s)/Woord(en): '624'
- klicka på Recherche/Opzoeking
- klicka på Liste/Lijst

* klicka på Justice de A à Z/Justitie van A tot Z

* klicka på Cours: compétence/Hoven: bevoegdheid

För hjälp med att hitta en domstol inom ett domstolsområde: [Justitieministeriet](#)

- klicka på Compétence territoriale/Territoriale bevoegdheid.

De nationella versionerna av sidan sköts av respektive kontaktpunkt. Översättningarna har gjorts av EU-kommissionen. Det är möjligt att översättningarna ännu inte tar hänsyn till eventuella ändringar som de nationella myndigheterna har gjort. Varken det europeiska rättsliga nätverket eller kommissionen påtar sig något som helst ansvar för information eller uppgifter som ingår eller åberopas i detta dokument. För de upphovsrättsliga regler som gäller för den medlemsstat som ansvarar för denna sida hänvisas till det rättsliga meddelandet.

Senaste uppdatering: 06/11/2015